ZA POVĚSTMI ŠUMAVY

Ondřej Fibich

Ilustrace: Petr Štěpán

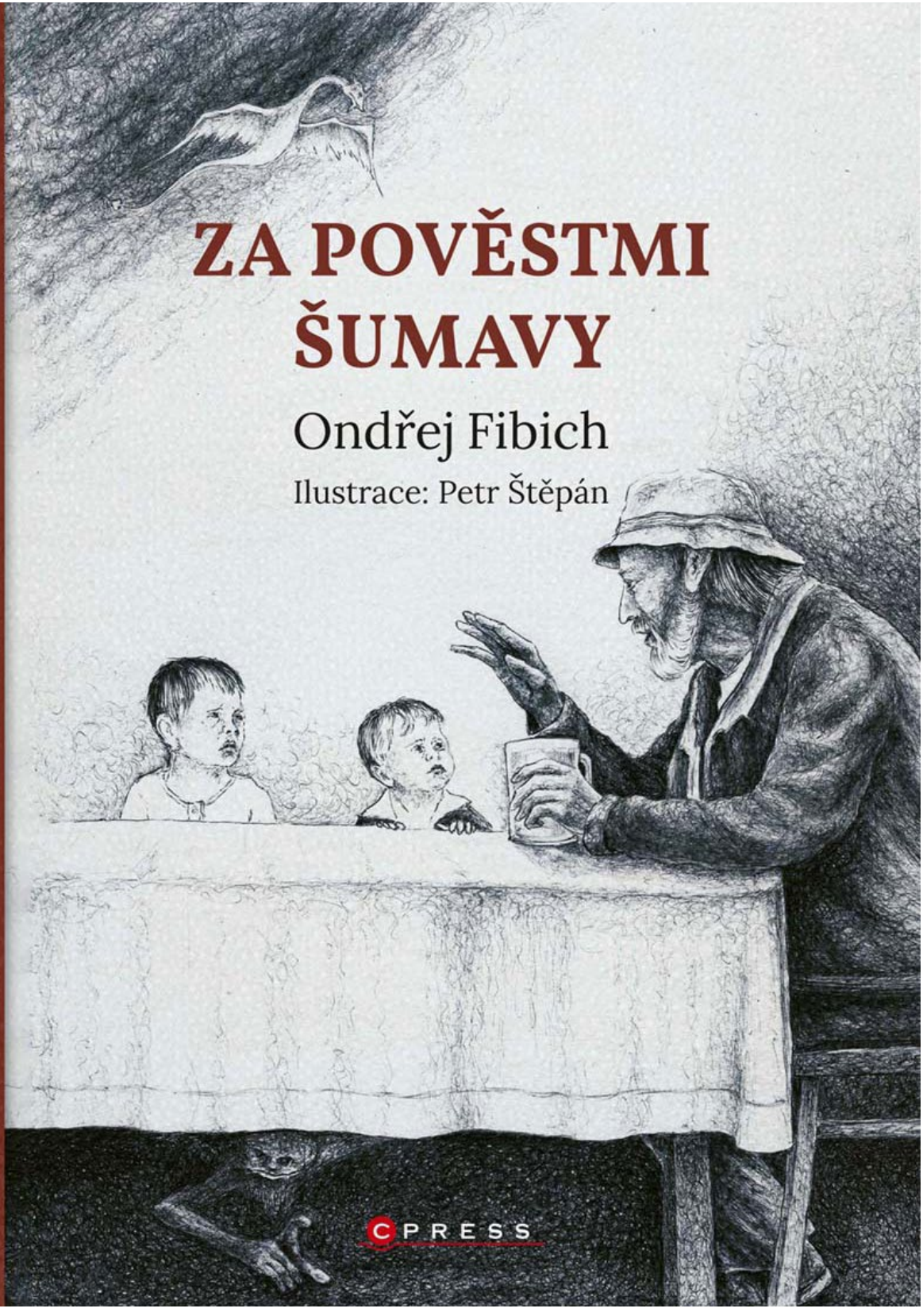

CPRESS

Za pověstmi Šumavy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Ondřej Fibich
Za pověstmi Šumavy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Šumavské pověsti, které vám předkládám v této knize, jsou klíčem k životu našich předků. Vyprávění se totiž může tradovat po mnohé generace a nese v sobě určitou starobylost. Lidová slovesnost Šumavy se rozpadá na německé a české zdroje jazykové. Díky zápisům zdejších sběratelů, jmenujme kupříkladu Adolfa Daňka, Hanse Kollibabeho, Josefa Pavla, Hanse Watzlika, pátery Krolmuse a Teplého, Josefa Jungbauera, Annu Duškovou či Willibalda Böhma, nám část vyprávění zanechali ve svých rukopisných sbírkách či knihách.

Přirozeně se zdejší dva národy mezi sebou prolínaly v prostoru, potýkaly se a stýkaly, případně zakládaly rodiny. Vznikl tak rod Šumavanů, jak jej celistvě vnímal jeden z nich, Karel Klostermann. Podobné životní podmínky, klimatické limity či praktická odlehlost, vytvářely ze zdejších obyvatel svérázný lidský druh, tak trochu žijící sám pro sebe a zároveň zpozdilý za běžícím novým věkem.

Šumavské pověsti odrážejí historický vývoj zdejšího osídlení, prolínání dávné mytologie s křesťanským náboženstvím, pověrečnost ve všedním životě i jakousi etickou nauku, jak se mají lidé k sobě navzájem chovat. Více či méně skrytým motivem vyprávění je důležitost víry, prosperity a štěstí.

Rozdělil jsem pověsti do deseti oddílů, k nimž jsem připojil i krátká vysvětlení. Bohatství vnitřního světa horských lidí převyšuje mnohonásobně jejich materiální poměry. Je rozsáhlé, košaté i literárně zdatné. Doporučoval bych tyto krátké syžety předčítat nahlas. Aby se jejich působení přiblížilo původnímu záměru. Přeji vám všem dobrodružnou cestu horami, časem i skrze srdce těchto statečných a obdivuhodných lidí.

Ondřej Fibich

LESNÍ MATKA A JEJÍ PODOBY

Mnohá místa na nás působí svou starobylostí. Po stovky let se v nich stýkal vliv přírody s činností lidskou. Často tak vzniká určitá harmonie a v lidských bytostech budí silný dojem. Sama místa pak „rodí“ určité symboly, fenomény či posvátné bytosti. Kdysi se těmto jevům říkalo „genius loci“.

Řeckou horu Olympos si tak nedokážeme dnes představit bez hromovládného Dia. Davy poutníků na cestě do Compostely spájí paprsky mušle svatého Jakuba. Mátuška Rus krmí svou prstí bohatýry, kteří z ní čerpají sílu pro své hrdinské skutky. Král Artuš zasedá kolem stolu s dalšími rytíři svatého Grálu a vzniká mýtické společenství.

I u nás v Čechách máme podobné krajinné duchy. Rýbrcoul čili Krakonoš je strážným duchem Krkonoš již po mnoho století. V brdských lesích se prohání divoký Fabián. A kdo by na Hané nevzpomněl na krále Ječmínka. A v této kapitole vracíme na Šumavu zapomenutou duši toho rozsáhlého pohoří – Lesní matku.

Lesní matka a její příběhy odešly s původním obyvatelstvem a byly zcela zapomenuty. Je však dávnou vládkyní Šumavy, jejím strážným duchem a také vyjádřením nejednoznačnosti tohoto drsného pohoří. Objevuje se nejprve jako Swiza, ženská obdoba keltského boha lesů Cernua. Později na sebe bere další podoby. Od klasické lesní ženy až po podobu v starobylém svátečním oděvu, avšak s divokou vizáží. Vyprávění bylo zaznamenáno v oblasti od Želnavy nad Vltavou až po Železnou Rudu.

Divoké děcko

Kdysi šla jedna čerstvá matka do lesa na dříví. Děťátko nesla v nůšce a pak ho položila na kraj lesa do stínu. Sbírá klacky a najednou slyší dětský pláč. Jde po hlase a tam v trní leží děcko zabalené do mechu. Vypadá zanedbaně, a tak jej žena zaopatřila a nakojila. Už chtěla děťátko položit, když se rozhrnuly větve a divoce vyhlížející ženská stála před ní. Žena se ulekla: „Bože, to je Lesní matka!" A opravdu před ní byla královna lesů, vlasy zelené, šat z kůry a oči borůvkově modré. Ozval se drsný hlas: „Co to děláš s mým dítětem?" „Nic zlého, jen jsem ho opatřila a dala mu pít," ustrašeně pravila žena. Lesní matka zazněla náhle medově: „Tedy ti děkuji za tvou péči. Za odměnu si odnes tento kus kůry." A pak se i s dítětem ztratila mezi stromy. Hospodyně si prohlížela kůru, nic zvláštního na ní nebylo. I ulomila si z ní pro jistotu malý kousek, který přihodila ke dříví do nůše. Doma pak všechno vysypala na dvorek, když vtom něco zazvonilo. Kůra se proměnila v pár zlaťáků. Pozdě žena litovala, že si neodnesla domů kůru celou.

(*Tuškov*)

Strašná Swiza

Za starých časů chodívala v okolí Kašperských Hor prastará žena, které říkali Swiza. Vídali ji, jak oblečena do vlčí kůže a s jeleními parohy na hlavě putuje lesy a pastvinami. Jednou ji na stráni plné kamení potkal nějaký pastevec ze Ždánova. Už už bral nohy na ramena, když vtom mu Swiza poroučí, aby se jí klaněl. On jako zbožný křesťan to však nechtěl učinit. Proklela jej ta starodávná baba podivným jazykem, že se proměnil ve vysoký kámen, který pak bylo už zdaleka vidět. Několik dní nato se pak v Kašperských Horách objevil mor.

(*Ždánov*)

Divné zvíře

Bylo to hluboko v Kochánovském hvozdu. Tři uhlíři si tam založili milíř. A protože vypálení dřevěného uhlí trvá dlouho, uložili se na noc přímo na místě. Leželi na mechu a spokojeně spali. V nejhlubším spánku se k nim přikradla podivná babice jménem Swiza. Hmatá v té šumavské tmě po uhlířích a vrčí si: „He, he! Šest nohou to má a k tomu jen jednu hlavu? Už věky tudy chodím a ještě jsem nic takového nepotkala." Jak tak po nich šátrala, nejmladší se vzbudil a právě včas, aby uslyšel její poslední slova: „To je opravdu nějaké vzácné zvíře. Dojdu si domů pro sekyru, dvě nohy odseknu a budu mít tahouna na svážení dříví!" Jakmile babizna zmizela, vzbudil zděšený posluchač své druhy a všichni spasili útěkem alespoň holý život. Ke svému milíři se už nikdy nevrátili.

(*Kochánov*)

Ptačí žena

Šli dva chasníci lapat ptáky. Natřeli větvičky lepem, přichystali si síť a ukryli se do houští. Jeden z nich začal houkat na píšťalku, a tím napodobovat sovu. Ptáci z okolí rozrušeni zvukem přilétali v houfech a chtěli na vetřelce útočit. Jak létali kolem keře, slepovala se jim křídla a oni padali na zem. Naši dva čihaři vylezli z keře a začali nebohé ptáčky sbírat. Tu přilétl nějaký pták a sedl na vedlejší strom. Byl černý, duhově se leskl a oči mu rudě žhnuly. Skákal z větve na větev, až přilétl ke keři, zalepil se a spadl jim k nohám. V životě takového ptáka neviděli. Hned se po něm hnali, ale pták jim zmizel v trávě. Hledají, hledají, ale pták nikde. Náhle se zjevila divná postava a kráčela po úzké zvířecí stezce k nim. Jde jako duch, ani větvička nezachrastí. Když je míjela, nevěřili svým očím. Měla nohy tenké jako kůstky a na nich červené punčochy. Sukni také červenou s černými kolečky, krátký kabátek a ruce na prsou zkřížené. Obličej kost a kůže, nos jako zoban. Na hlavě jí sotva držel starodávný čepec. Kolem očí vějířky z pírek. Řekl bys maškara z masopustu, ale byl podzim. Ani se na ně nepodívala a šourala se dál. Chasníci za ní nemohli, ale viděli, jak přešla bažinu v místech, kde by člověk jistě utonul. Pak se pomalu rozplynula. Hrůza je obešla, všeho nechali a utíkají domů. Za několik dní jeden z nich umřel na choleru a druhý se po čase ztratil v lese.

(*Vogelsang*)

Lesní matka v Pláních

Za Kašperskými Horami se střídaly pláně s lesy a v nich žila Lesní matka. Zvlášť měla spadeno na osamělé chodce či zbloudilé lidi. Občas s nimi drsně žertovala, jindy naháněla opravdový strach. Každý rok si vybírala mezi Šumavany jednu oběť. Nejčastěji to byli ztepilí muži mladá děvčata. Zvlášť měla spadeno na ztepilé muže a mladá děvčata. Je zaznamenáno, že se mnozí nikdy nevrátili domů.

(*Pláně kolem Horské Kvildy*)

Zlaté byliny

Ze statku Popelná jednou hnal malý klučina svěřené krávy na lesní trávu. Na okraji hvozdu se posadil a vzdychal, neboť jeho matička byla na smrt nemocná. Tu se před ním zjevila stařena v šatech z kůry, mechové vlasy jí spadaly až k pasu, na krku náhrdelník z jehličí. Drsným hlasem pravila: „Natrhej tamhlety žluté byliny a udělej z nich matce lektvar. Jakože jsem Lesní matka, bude zase dobře.“ Potom se obrátila a zmizela v lesním šeru. Doma z kytek udělali nápoj a matka se uzdravila. Jaké pak bylo jejich překvapení, když na dně hrnečku našli zrnka zlata. Dlouho potom Lesní matce děkovali, ale nikdy v životě ji už nepotkali.

(*Popelná*)

Lidožroutka

V lesích nad Železnou Rudou žila děsivá žena. Jednou se v jejím hájemství ocitly dvě děti. Šly na lesní plody a během sbírání zabloudily. Hledaly cestu zpět, jenže stále víc zacházely do hvozdu. Po nějakém čase spatřily po stromech rozvěšené vnitřnosti, ale nepoznaly, že jsou to lidské pozůstatky. Potom narazily na chýši, ze které vyšla postava. Byla to divá Lesní matka. Měla zrovna plné břicho, a tím i dobrou náladu. Zavedla děti správným směrem a zmizela ve svém příšerném království.

(*Železná Ruda*)

Přepadený

Jeden čerstvý ženáč seděl na kraji lesa a vůbec se mu nechtělo do práce. Pořád vzdychal po své ženě a sekera s pilou zahálely. Tu ho něco zezadu popadlo za krk a začalo rdousit. „Pomóc, pomóc," zavolal z posledních sil. Ještě že byli jeho druzi nablízku. Seběhli se a uviděli obrovskou ženu. Vrhli se na ni ozbrojeni poleny, a tak mladíka zachránili. Sám by totiž Lesní matku nepřemohl.

(*Srní*)

Dobrotivá Lesní matka

Selka ze Žlíbku poslala své dvě děti do Kašperských Hor, aby zanesly nějaké věci příbuzným. Děti se zdržely a navracely se již za soumraku. Ještě že vyšel měsíc, aby jim posvítil. Ovšem nebylo to nic platno, protože zabloudily. Když byly již celé utrmácené, začaly volat o pomoc. Tu se před nimi objevila vysoká žena, místo vlasů lišejník a oblečena byla do březové kůry a mechu. Děti se vyděsily, avšak lesní bytost konejšivě promluvila: „Jsem Lesní matka a pamatuji tisíc let. Hlídám tu lesy i zvěř, aby jim nikdo neubližoval. Běda však všem škůdcům. Ale vy se bát nemusíte. Pojďte, dovedu vás domů." Když se děti ocitly na kraji lesa, Lesní matka zmizela. Ani jí nestačily poděkovat.

(*Žlíbek*)

Koňské nohy

Na Boubíně, když tam káceli v zimě lidé dříví, museli mít stále rozdělaný oheň, aby nezmrzli. Jednou tak po práci seděli před svou boudou, dívali se do plamenů, když tu jeden z nich povídá: „Jak je asi starý tento les?" Sotva to dořekl, stála před nimi divá babice a zaskuhrala: „Já zde pamatuji třikrát pole a třikrát les a tyto stromy zmizí též!" Vtom ji přerušilo volání: „Ihó, ihó!" Poté se strhla vichřice. Žena se obrátila a utíkala zase pryč. Bylo vidět, že má koňské nohy.

(*Šumava*)

NEŽ Z HOR ODEŠLI OBŘI

Velká minulost není jen nějaký nostalgický pojem, ale obrazná skutečnost. V pohádkách i mýtech vždy vystupovali obři jako pozůstatek časů zahalených mlhou dohadů. Obrovitost byla klíčem k náboženskému světu staré Mezopotámie a Egypta. Jistě si vzpomenete na biblického Goliáše. Velikáni z Mandevillových a Polových cestopisů zalidňovali kultury Dálného východu. Rozměry totiž symbolizují nerozdrobenou sílu stvořeného světa. Koneckonců i obr a silák Golem ze židovských pověstí zrodil se z bláta a hlíny, kterou z našich hor pravidelně přinášela do Prahy zdivočelá Vltava.

Není náhodou, že ve vysokých a nedostupných horách museli lidé, drobní živočichové, potkávat bytosti hodící se k rozměrům nespoutané přírody. Snad proto Šumava uchovává ve své paměti vzpomínky na bájnou civilizaci obrů. Ti jediní si kdysi dokázali poradit s divokými proudy, nedostupnými skalami či horskými velikány. Byla to zkrátka první „předlidská“ rasa v jinak neobydlených končinách. Zbyly po nich místní názvy, pověsti i pohádky a také pocit, že dnes, my lidé, přicházíme na Šumavu jako drobní živáčci a dle toho se také máme chovat. A že místo hrubé síly pomáhá více úcta. Bez toho, že bychom nad sebou cítili něco většího, než jsme my, nedá se dobře žít.

Dnes panuje divný pocit, že všechny konkurenty jsme vyhubili a jsme konečně těmi největšími. Jak velikášské. Vždyť dávní šumavští obři bývali bezelstní a přímí. A zůstali zde domovem, dle pověstí jen do té doby, dokud sem nedorazili lidé. Ale o tom je vlastně celá další kapitola.

Obří loupežníci na Brčálníku

Za starých časů žili na Šumavě obři. Často činili lidem neplechu, jako tomu bylo v horských chalupách Brčálníku. Jednou se vypravila jedna selka i s čeládkou na mši do vzdáleného kostela. Hospodář zůstal doma sám a pokojně si četl v modlitební knížce. Tu přepadli usedlost ze všech stran obři. Lámali plot, drali se do světnice. Jedni drželi sedláka a druzí se dobývali do veliké truhly v koutě. Sotva víko odskočilo, všichni se vrhli do nitra. Toho využil srdnatý muž, otevřel velikou knihu a začal z ní číst nějaké zaříkávání. Vtom byli obři jako přimražení a nemohli se ani hnout. Tito obři se pak proměnili v kopce a hory dodnes obklopující chalupy Brčálníku.

(*Hora Špičák*)

Hladoví obři

Nad Nicovem na Popelné sídlili obři na jedné hoře. Rostly zde hluboké lesy a obři byli jejich vládci. Jenže na Šumavu začali přicházet lidé, káceli stromy a zřizovali si pole a pastviny. To vypudilo všechny obry, až na jednoho. Ten se rozhodl, že tomu učiní přítrž, a pustil se do lidí. Doslova a do písmene. Vyčíhal si se svou dcerou jednoho sedláka. Ten zrovna oral s kravkou pole. I popadla je obryně a svázala do zástěry. Když krávu i s oráčem doma vytřepali, zjistili, že jsou samá kost a kůže. Obr se rozčílil, neboť měl již velký hlad, popadl milého sedláka a bác! Už letěl do údolí. Tam se šťastně zapíchl na jednom dvoře do kupy hnoje. Touto příhodou stal se proslulým po celém okolí. Nejvíc jej však sousedé chválili za to, že se stal příčinou odchodu posledního obra. Neboť ten, znechucen lidmi, vystěhoval se i se svou dcerou za ostatními obry do Alp. A tak nám po něm na Popelné zůstala alespoň Obří hora.

(*Popelná*)

Bílý obr

Vypravuje se, že dřevorubci poblíž Bílé strže pracující, občas potkávají bílého obra. To padající vody na sebe berou nadlidskou podobu, aby strážily prastarý les vůkol.

(*Hamry*)

Lávka z kosti obra

V Popelné jednou lidé vykopali obrovskou kost. Byla tak velká, že ji použili jako lávku přes Losenický potok. Ve dne se ta divná lávka přecházela celkem dobře, ale v noci přízračně svítila a nejeden pocestný zmaten její žlutou září se do vody poroučel. Nakonec se kost rozpadla na tisíc kousků a lidé zase museli přes potok mokrou nohou.

(*Popelná*)

Obrovo myší srdce

Na Kohoutím vrchu žil ve svém hradu divoký obr, který sužoval celé okolí Kašperských Hor. Město mu muselo odvádět daň v podobě dobytka a obilí. Jednou se tam objevil jeden mladík, který měšťanům nabídl, že je obra zbaví. Šťastní horalé mu za to slíbili pořádný sud piva. Tak se hrdina nechal zašít do hovězí kůže a odnést k obřímu hradu. Zde jej pohodili jako návnadu. Obr domnělou krávu zatáhl na noc do svého sídla a pověsil do spíže. Když všechno utichlo, mladík se z kůže vysvobodil pomocí nože a rozhodl se celý hrad prozkoumat. V jedné komnatě nalezl několik uvězněných dívek. Ty mu prozradily, že obr je nepřemožitelný, protože jeho srdce je v myši, která též žije na hradě. Je možné ji přivolat a chytit pouze o svatojánské noci. S tím se mladík vrátil do města, kde čekal, až nastane pravý čas. O svatojánské večeru se pak vypravil k hradbám a třikrát je obešel. Při tom volal: „Myško, myško, ukaž se!" Jakmile myš vylezla z díry ve zdi, mládenec po ní skočil a už ji měl. Potom vešel do hradu a vzbudil spícího obra. Ten se ihned hnal po vetřelci, že ho zadupe do země. Mladík však zmáčkl myš v pěsti a obr padl mrtev. Jak se všichni radovali, že byli zbaveni nepřítele! Ovšem nejšťastnější byly ony zajaté dívky, které se mohly konečně navrátit do svých domovů. A náš hrdina? Ten si v Horách dlouho pobyl, než veliký sud sám vypil! Z obrova hradu jsou podnes na Kohoutím vrchu vidět kameny.

(*Kohoutí vrch u Kašperských Hor*)

Poslední šumavský obr

Poslední z bájných šumavských obrů byl snad Sepp Rankel. Tento silák hospodařil na svém dvoře zvaném Rankelau, který ležel mezi Zhůřím a Kvildou. Už jako mladík dokázal zdvihnout býčka a pověst o jeho síle se postupně šířila celou Šumavou. A dobří Šumavané jeho služeb rádi využívali, ať bylo třeba zvednout polámaný vůz, zkrotit výtržníky v hospodě či odstranit nějakou překážku. Největší zkouška na něj ovšem čekala jedné divoké noci v roce 1870. Nad Šumavu se přihnala zlověstná vichřice, která lámala a vyvracela stromy a v lesích činila hroznou paseku. Sepp byl zrovna doma a seděl s rodinou u stolu. Všichni úzkostně poslouchali sténání stromů i skřípot krovů dřevěné chalupy. Tu se Rankel znepokojil a běžel na půdu. Tam bylo vidět, že se střecha začíná zvedat a trámy jen praští. I chytil se krokví a drží celou střechu, jen se z něj pot lije. Dole zatím žena rozsvítila hromničku a modlí se. Už už táhne větrná smršť střechu i se silákem vzhůru, a přeci se děje cosi neuvěřitelného – člověk úspěšně zápasí se živlem. Byly to nejdelší dvě hodiny v jeho životě, ale střecha domu byla zachráněna. Snad jako jediná v celém okolí. Ještě mnoho kousků provedl ve svém životě, než se odebral na horský hřbitov ve Stachách. Jen pověsti po něm zůstaly.

(*Ranklov*)

Obří zámek

Nad potokem Losenickým, tam, co je Voldřichův mlýn, se tyčí kamenný vrch Popelná. Na něm před dávnými časy sídlili obři. Měli zde svůj zámek a žili si pro sebe. Lidé slýchali z těch míst časté dunění. A tak se povídalo, že tu hrají s kuželkami ze zlata. Když se odtud vystěhovali, mnozí lidé po těch devíti obřích kuželkách pátrali a nádavkem i po veliké zlaté kouli.

(*Popelná*)

PRVNÍ LIDÉ V HORÁCH

Ve starověku zdálo se pohoří Ptolemaiem nazvané Gabreta spíše hradbou a vymezením, nikoli místem k usídlení. Přesto údolími a nivami prostupovalo pár stezek, po nichž obchodníci i čilí dobrodruzi spojovali sever a jih. Občas jimi protáhly vojenské hordy. Převážně však tudy proudily produkty, myšlenky i módní novinky. Jindy se tu bytovali lovci a rybáři nebo jedinci vyloučení pro nějaký přestupek z kmene. Své bohy tu v odlehlosti uctívali Keltové na Obřím hradě či v místě nynějších Černohorských slatí, neboť jimi dalo se sestupovat do podsvětí. Ne náhodou zvala se pak část pohoří Lugna/Luna, dle bójského svátku úrody Lugnasadu.

Prvním, kdo zapsal toto území do kronik, byl evropský učenec, velmož a posléze mnich Vintíř/Gunther. Jeho průkopnický pobyt okolo hory Březníku nad posvátným pramenem otevřel dějinám cestu na Šumavu. Rozsáhlé zalesněné území pod bičem horského klimatu i počasí se začalo zalidňovat. Jak se zvedal zájem a vlastnictví různých pozemků, odehrávalo se zde se zpožděním totéž, co po celé Evropě. Nejprve přicházely proti proudům řek, říček i potoků různé církevní řády a manové králů si také pospíšili. Sami čeští panovníci vlastnili části, kterým se říkalo souhrnně Královský hvozd, kde různá privilegia drželi osadníci až skoro do našich časů.

Osadníci! Ti odvážní mužové a ženy, kteří přicházeli na popud majitelů pozemků a klučili rozsáhlé pralesy. Z pasek se stávala pole i pastviny, vinuly se nové cesty od osad k samotám a spoutaná energie ohně, vody i země byla využívána na každém kroku.

V pověstech se objevují náměty zakladatelské, tedy příběhy, jak vznikaly různé obce i samoty nebo drobné sakrální památky. Dostává se nám v nich i vysvětlení vzniku místních názvů. K oblíbeným patří střety s divokou zvěří, s lupiči nebo obrazy z časů válek.

Když nastal večer a uprostřed světnice praskala jedna louč, lidé si pravidelně vyprávěli, jak to zde v horách všechno začalo. A možná jim do okénka nakukoval poslední zdejší obr, jako připomínka toho, že ono mytologické se pomalu proměňovalo v historické. Ale o tom již navíc svědčí zachovalé listinné záznamy, běžné předměty i věci hodné uctívání. A také hrstka pověstí.

Zlatá hora

Za Vimperkem leží Solná Lhota. Za dávných časů tu našli v blízké hoře zlato. Brzo se to tam hemžilo horníky a páni prý měli na kuželníku zlaté koule. I přijel se podívat na doly také český kníže. Zavedli ho do šachet a tam posadili na zlatou stoličku. Potom jej po dole prováděl jeden mladý horník a vše mu vysvětloval. Kníže si ho tak oblíbil, že než odjel, bohatě ho odměnil. Šťastný mladík, se nikomu nepochlubil a hned přemýšlel, kam by peníze ukryl. V noci se vydal do své šachty a vložil je do jedné dutiny. Jenže při tom na sebe upozornil světlem kahanu. Náhodou se tam přinatrefil jeho kolega a mladíka udal důlním pánům. Mladík byl předveden a vyslýchán, co že v dole pohledával v noci. Nechtěl však povědět, a tak se pátralo v chodbách, až byl zkušenými horníky objeven poklad s penězi. Teprve teď se mladík přiznal, že byl odměněn samým knížetem. Jenže páni nevěřili a obžalovali ho z loupeže, ne-li z vraždy. A nakonec ho odsoudili k smrti. Marně prosil, marně se za něj přimlouvala stará matka, nic platno. Byl nemilosrdně vhozen do hluboké staré šachty. Když dozněl poslední výkřik nešťastníka, zoufalá matka se přišourala k jámě a vysypala do ní hrnek máku a zvolala: „Kolik zrnek máku, tolik let nechť jsou doly proklety! Ani zrnko zlata již nevydá krví mého syna potřísněná země!“ Zachvěli se páni i horníci: „Odvolej, odvolej!“ Avšak nebohá zavrtěla hlavou a skočila za svým synem do společného hrobu. Vystrašeni se všichni vraceli domů. Horníci, ti věřili doslova, že se vyplní kletba, ale páni se tvářili nasupeně. Ráno se horníci spustili do šachet a hle, zlaté žíly zmizely, všude jen hlušina. Tak poznali, že kletba se vyplnila a mladík byl nevinen. Páni však nechtěli ustoupit a poručili dál kutat. Ve dne v noci se všichni namáhali, ale zlato bylo pryč. Než se rok s rokem sešel, opuštěny byly doly, chatky havířů a v osadě živořilo jen pár dřevorubců a pastevců.

(*Solná Lhota*)

Nad Sušicí pramen zázračný

Směrem západním od města Sušice se rozprostírá zalesněný vrch, který má starobylé jméno Svatobor. Dříve jej zvali i Svatá pastvina či Svatý bor. Zde se nacházejí četné léčivé prameny, kam mnozí nemocní putují až z veliké dálky. Jeden ten pramen má jméno po dávné věštkyni a léčitelce. Když umírala, prosila své blízké, aby pak její mrtvé tělo naložili na vůz a k němu do jha zapřáhli dva bílé voly. Kde by se zastavili, tam si přeje být pohřbena. Když zemřela, bylo učiněno dle její vůle. Za vozem s mrtvou kněžnou kráčel smuteční průvod. Voli zastavili po dlouhé cestě právě v končinách Svatoboru. Když byla panna Vodolanka pohřbena, vytryskl vedle jejího hrobu silný pramen. I nazvali jej Vodolankou a do dnešního dne zde všechny poutníky občerstvuje a léčí. Nakonec zde vznikly lázně a ves téhož jména.

(*Pramen Odolenka*)